

Týlové zabezpečení při změně podřízenosti svazků

Plukovník Jiří Hořícký

Vycházím ze stejných předpokladů a v hlavních rysech navazují na vševojskovou metodu, uvedenou ve VM č. 1/66.

Změny v podřízenosti svazků jsou v operaci běžné. Podle zkušeností z VŠC přibírala a předávala vševojsková armáda každý den operace takřka dvě vševojskové divize. Ke změnám v podřízenosti dochází jak v rámci vlastních, tak i spojeneckých vojsk. Smyslem těchto změn je zpravidla reagovat na vzniklou operační situaci s cílem uskutečnit záměr velitele. Jsou proto většinou nepředvídané a vyžadují především rychlost. Celý způsob uskutečnění tohoto procesu musí být v souladu s požadavkem na rychlé operační použití předávaného svazku. Každá změna v podřízenosti je vážným úkolem velení frontu, armády a divize. Při změně musí být kromě předání nového úkolu a zabezpečení velení stanovena též odpovědnost za týlové zabezpečení předávaného svazku. Způsob splnění tohoto úkolu musí vycházet z konkrétní operační a týlové situace, jejíž vliv však nevylučuje možnost studie z hlediska vypracování a stanovení obecných zásad.

Metoda přebírání a předávání svazků do týlového zabezpečení

Podstatnou část celého procesu předávání a přebírání svazku tvoří opatření týlového zabezpečení, která zahrnují předání a převzetí všech úkolů a povinností nadřízeného velitele, jeho zástupce pro týl a náčelníků druhů vojsk a služeb za materiální, technické a zdravotnické zabezpečení odevzdávaného svazku.

Dynamičnost soudobé operace vytváří složité situace při realizaci požadavků na týlové zabezpečení. Změny v podřízenosti tuto složitost ještě více zvyšují a je nebezpečí, že chybná metoda předání do týlového zabezpečení může zbrzdit rychlé operační použití přebíraného svazku. Proto je nutné preferovat při řešení této otáz-

ky snahu o maximální omezení administrativních forem řešení tohoto úkolu a uvažovat při rozhodnutí o způsobu předání svazku do týlového zabezpečení, zda doba trvání změny v podřízenosti vůbec vyžaduje předat a převzít svazek do týlového zabezpečení.

Operativní (dočasné) podřízení

Jde-li o krátkodobou změnu v podřízenosti, např. při dokončování obklíčení, bude účelné svazek vůbec nepředávat a nepřebírat do týlového zabezpečení. V takovém případě postačí jen operativní (dočasné) podřízení, při němž předaný svazek zůstává v týlovém zabezpečení u dosavadního nadřízeného velitele. Při tomto způsobu podřízení je však nutné spolehlivě zabezpečit koordinaci týlových opatření, která musí být v souladu se zámyslem a rozhodnutím nového nadřízeného velitele. Takový způsob řešení zmíněný článek ve VM neuvádí, protože jeho cílem nebylo řešit týlové zabezpečení. Mám za to, že tento způsob řešení není v rozporu se základními principy jejich vševojskového řešení.

V jiných případech, kdy předpokládáme změnu v podřízenosti na delší dobu, na delší trvání operace, musí dojít k předání a převzetí do týlového zabezpečení. Avšak i v těchto případech musíme pamatovat na rychlé operační použití přebíraného svazku a proto autoři zmíněného článku správně rozdělují proces předání a převzetí na dvě fáze, na operační a na komisionální (protokolární) převzetí.

Operační převzetí

Operační převzetí a předání týká se jen úkolů, nutných k dalšímu řízení týlového zabezpečení svazku v operaci (např. zásobování denně spotřebovaným materiálem, komunikační, zdravotnické a technické zabezpečení). K předání a převzetí můžeme použít jen běžně zpracovávanou dokumen-

taci, zejména týlová souhrnná a odborná hlášení. V takovém převzetí stačí v celkovém zápisu o operačním předání a převzetí uvést, že předání a převzetí do týlového zabezpečení bylo se stavem podle týlového souhrnného hlášení a odborných hlášení náčelníků služeb, zpracovaných např. 18.00 20. 11. 1966 a v zápisu poznamenat, že komisionální (protokolární) převzetí bude uskutečněno zvlášť.

K operačnímu převzetí a předání týlového zabezpečení svazku může dojít i pomocí technických pojítek, což však vyžaduje dodatečně upřesnit úkoly a stav směrovými nebo styčnými důstojníky, a to přímo na TVS předávaného svazku. Operační převzetí a předání svazku do týlového zabezpečení nevyžaduje tedy komplexní komisi týlu ze štábů předávajících a přebírajících velitelství. Kolektiv autorů operační správy řeší celý proces převzetí a předání v okamžité časové návaznosti operačního a komisionálního (protokolárního) převzetí. Jedna fáze procesu bezprostředně navazuje na druhou a takový způsob pak vyžaduje komplexní a dost početnou skupinu důstojníků, vyslanou předávajícím a přebírajícím velitelstvím. V daném případě je však reálné počítat s tím, že množství změn v podřízenosti a všechny úkoly štábů a konečně i jejich pracovní kapacita si v praxi vynutí komisionální (protokolární) převzetí až v době, kdy k tomu budou příznivější podmínky (např. při ukončení operace). Takové řešení nijak neomezuje operační použití převzatého svazku, nezatěžuje tolik štáby při řízení operace a je méně náročné na počty přebírajících a předávajících orgánů v době nejvyššího zatížení štábů.

Komisionální (protokolární) předání

Při tomto způsobu předáváme evidenci zejména materiál trvalé hodnoty, techniku a kádrové údaje. Pro tento způsob předání a převzetí plně platí materiální a administrativní předpisy, jakož i údaje z operačního předání a převzetí. Při dostatku času (např. při převzetí svazku v přípravě operace nebo při převzetí zmobilizovaného svazku od teritoriálních orgánů) se celý proces předání a převzetí uskutečňuje najednou a komisionálně (protokolárně). Při komisionálním předání (převzetí) sepisujeme protokol o předání (převzetí) do týlového zabezpečení, který je přílohou k celkovému protokolárnímu zápisu.

Předávání a přebírání svazů a svazků v rámci spojeneckých vojsk

Zde je nutné přihlídnout k neúplné unifikaci techniky a materiálu téměř ve všech druzích (třídách), zvláště u automobilního a spojovacího materiálu. Neunifikovaný materiál patří většinou do materiálních prostředků nepravidelné denní spotřeby, proto náš front nebo svaz je schopen téměř úplně krýt spotřebu podřízeného spojeneckého svazu (svazku) materiálem denní spotřeby, a to je konečně rozhodující pro zabezpečení bojové činnosti. Analogicky tomu je při podřízení našeho svazu nebo svazku spojeneckému frontu nebo svazu.

Ve vzájemném používání materiálních prostředků jsou ještě některé dílčí problémy. Např. oleje a pomocné provozní hmoty mají rozdílné provozní vlastnosti, různé možnosti upotřebení a jejich vzájemné použití je ztíženo jejich rozličným označováním.¹⁾ I když tolerance v jejich vzájemném použití v boji by byla větší a volnější než ukazují zkušenosti ze spojeneckých cvičení, je nutné věnovat této otázce pozornost, neboť prohloubení unifikace a jednotnost označování materiálu by prospěly celému procesu zásobování spojeneckých vojsk. U materiálu PHM je rozdíl v přečerpávací technice (různé průměry a závitů na železničních vagónech, na automobilních cisternách a u čerpadel), což komplikuje vzájemnou návaznost a použitelnost. Do problému vzájemného použití materiálu PHM patří i rozdílnost motorové techniky. Naše armáda je převážně vybavena vznětovými motory, Sovětská armáda má hlavně zážehové motory. Rozdílný poměr benzínu a nafty v pohyblivých, armádních a frontových zásobách způsobuje při zásobování spojeneckého svazu nebo svazku větší spotřebu benzínu, která není plně kryta stanovenou výší zásob.²⁾

U proviantního materiálu jsou značné rozdíly ve složení norem stravních dávek a přídatků potravin, velké rozdíly jsou i v kuřivu. Tyto zvláštnosti nejsou zanedbatelné, neboť jde o zvyklosti vojáků ve stravování a kouření, jejichž respektování

¹⁾ Pomůcka PHM-51-2 „Přehled základních PHM používaných v Sovětské armádě a obdobných čsl. výrobků“ usnadňuje vzájemné používání materiálu PHM. Její použití je však podmíněno doplňkovými zkouškami.

²⁾ Sovětská msd má zpravidla náplň benzínu 350 m³ a nafty 150 m³, naše msd má náplň benzínu 69 m³ a nafty 476 m³.

má svůj význam. Finanční zabezpečení při změnách v podřízenosti je z hlediska administrativního předpisu Fin-1-2 řešeno dostatečně. Otázkou však zůstává použití peněz vojákem. Tento problém lze řešit ve spojení s použitím zařízení vojenského obchodu (polních prodejen), kde by bylo možno použít peněz, kterými by byli vybaveni vojáci předaného svazu nebo svazku.

Složitá otázka je též zdravotnické zabezpečení. Rychlá pomoc raněným a nemocným si vyžaduje vzájemně využívat zejména nižších zdravotnických etap. Jiné možnosti však jsou u vyšších zdravotnických etap (u nemocničních základen), kde je již možné respektovat např. jazykové rozdíly, které ztěžují třídění raněných a nemocných, dále rozdílné prostředí a i jiné zvyklosti ve stravování. Vzájemné využívání vyšších zdravotnických etap, zejména nemocničních základen, musí být zabezpečeno zvláštními organizačními opatřeními.

Zvláštnosti týlu spojeneckých armád vyžadují některá specifická opatření v organizaci týlového zabezpečení a v celé metodě změn v podřízenosti svazů a svazků. Krátkodobou změnu v podřízenosti svazu nebo svazku můžeme řešit **operativním podřízením**. Při změnách v podřízenosti v rámci spojeneckých vojsk je však v těchto případech nutné vyslat k přebírajícímu spojeneckému veliteli a k jeho zástupci pro týl vlastní stálé orgány týlu, které musí sledovat stav týlového zabezpečení odevzdaného svazu nebo svazku a koordinovat všechna opatření, zejména v silničním zabezpečení. Podle konkrétní situace může nadřízený velitel organizovat silniční zabezpečení s respektováním operačních hranic; v takovém případě je organizuje až k operační hranici náš a od ní dále spojenecký týl. V situaci bez respektování operačních hranic se pak usku- tečňuje jen prostředky toho týlu, který organizuje celé týlové zabezpečení odevzdaného svazu nebo svazku, tedy vlastním nadřízeným týlem.

V jiných případech můžeme **předat (přebírat) svaz a svazky do týlového zabezpečení** s omezeným rozsahem úkolů týlového zabezpečení. Toto „neúplné“ předání do týlového zabezpečení je specifickou záležitostí změn v podřízenosti v rámci spojeneckých vojsk a její příčinou jsou již uvedené zvláštnosti spojeneckých armád v týlovém zabezpečení. Téměř typická je varianta, kdy svaz nebo svazek zásobuje materiálem pravidelně denní spotře-

by nový spojenecký velitel a materiálem nepravidelně denní spotřeby (neunifikovaným) dosavadní velitel. Organizace týlového zabezpečení může být při této variantě různá. Předávající velitel může zabezpečovat neunifikovaným materiálem z vlastních polních skladů (oddělení), rozvinutých k zabezpečení podřízených vojsk. V jiném případě může vyčlenit zásoby tohoto materiálu ke spojenecké frontové základně nebo k jejímu oddělení. Často je vhodné zvýšit zásoby neunifikovaného materiálu přímo u týlu předaného svazu nebo svazku. Tento způsob byl použit např. při VŠC Sputnik, kde každá odevzdávaná spojenecká armáda byla vybavena jedním automobilním dopravním praporem naloženým neunifikovaným materiálem. Ostatním materiálem zásoboval tyto armády náš front.

Organizace silničního zabezpečení je přímo závislá na způsobu týlového zabezpečení odevzdané armády nebo divize. Podle situace a způsobů týlového zabezpečení může být za odevzdanou armádou zřízena buď základní nebo pomocná silnice, a to až k operační hranici se spojeneckým frontem nebo svazem. Vstup na obsluhované silnice v týlovém pásmu spojeneckého frontu nebo svazu se zabezpečuje buď přímou součinností se silničními orgány nebo součinností se spojeneckým štábem týlu.

Ve zdravotnickém zabezpečení je nutné usilovat o soulad s celkovou organizací týlu, zejména s komunikačním zabezpečením. Při operativním podřízením svazku organizuje zdravotnické zabezpečení dosavadní nadřízený náčelník zdravotnické služby a zdravotnické odsuny se uskutečňují do nemocniční základny, rozvinuté ve vlastním týlovém pásmu.

Při odevzdání svazu do týlového zabezpečení spojeneckému frontu může dosavadní nadřízený náčelník zdravotnické služby rozvinout za odevzdaným svazem nemocniční základnu a vyčlenit pro ni nutný počet samostatných zdravotnických oddílů, odsunových a dalších prostředků. Tím odevzdanou armádu dále zabezpečuje dosavadní náčelník zdravotnické služby, který k řízení a k součinnosti vyčleňuje ke spojeneckému týlu své orgány s hlavním úkolem koordinovat zdravotnické zabezpečení odevzdaného svazu podle konkrétní situace a rozhodnutí velitele, v jehož sestavě svaz působí. Při tomto způsobu organizace zdravotnického zabezpečení nelze vyloučit vzájemné využívání zdravotnických útvarů a zařízení naší armády a

spojeneckých vojsk, neboť je nutné počítat se zdravotnickým zabezpečením posilových spojeneckých svazků a útvarů a se zdravotnickým zabezpečením přesunů spojeneckých vojsk v pásmu našeho svazu apod. Z těchto důvodů je účelné počítat se vzájemnou pomocí při třídění raněných a při organizaci zdravotnických odsunů.

V jiných případech může zdravotnické zabezpečení organizovat po odevzdání svazu nebo svazku nový nadřízený náčelník zdravotnické služby, který podle potřeby posílí převzatý svaz nebo svazek zdravotnickými útvary a prostředky a organizuje zdravotnické odsuny do nemocniční základny. Při tomto způsobu dochází k úplnému vzájemnému používání spojeneckých zdravotnických útvarů a zařízení a k výhradnímu poskytování specializované lékařské pomoci ve spojenecké nemocniční základně. Z toho důvodu musí předávající náčelník zdravotnické služby vyčlenit stále styčné orgány ke správě nebo oddělení spojenecké zdravotnické služby a ke spojenecké nemocniční základně, popřípadě též ke spojeneckému frontovému odsunovému středisku.

Všechny uvedené způsoby mají své opodstatnění a vhodnost jejich použití závisí na konkrétní situaci. Jako jednoduchý způsob můžeme však označit **operativní podřízení**, neboť nezpomaluje týlová opatření a redukuje celý problém změny v podřízenosti jen na zabezpečení součinnosti v otázce rovnováhy operačních požadavků s možnostmi týlového zabezpečení. Velkou pozornost však musíme při tomto způsobu věnovat silničnímu zabezpečení, které v daném případě vyžaduje velmi úzkou součinnost již na úrovni silničních jednotek, dispečerských a pořádkových stanovišť. V některých případech bude kromě toho nutné zdvojit spojenecké silniční orgány našimi orgány.

Z hlediska jednoduchosti je další v pořadí způsob, při němž si předávající ponechává zásobování neunifikovaným materiálem ve své péči a organizuje je buď zvýšením zásob tohoto materiálu přímo u týlu odevzdávaného svazu nebo svazku, nebo přisunem z vlastních polních skladů, rozvinutých ve vlastním týlovém pásmu. Ostatní materiál zásobuje v tomto případě přebírající týl. Jednoduchost týlového zabezpečení se v daném případě ještě více zvyšuje, je-li zdravotnické zabezpečení uskutečňováno jen vlastními zdravotnickými útvary a zařízeními odevzdávaného svazu nebo svazku a jsou-li ranění a nemocní odsunováni jen do nemoc-

ničních základen dosavadního (vlastního) náčelníka zdravotnické služby.

Z hlediska organizace zásobování jsou složitější způsoby, kdy vyčleňujeme zásoby neunifikovaného materiálu ke spojeneckým frontovým týlovým a pohyblivým armádním základnám. Složitě jsou přitom též otázky součinnosti při organizaci přisunu zásob do oddělení a skupin pro zásobování neunifikovaným materiálem a organizace silničního zabezpečení. Proto mohou přicházet v úvahu jen v případech, kdy operační použití svazu nebo svazku a organizace týlu nedovoluje použít jiný způsob, např. při použití předaného svazu nebo svazků uvnitř sestavy spojeneckého frontu apod.

Při každém způsobu předání a převzetí svazu nebo svazku do týlového zabezpečení v rámci spojeneckých vojsk je nutné zabezpečit i po skončení tohoto procesu stálou součinnost mezi předávajícím a přebírajícím týlem. Za tím účelem vyčleňuje předávající **stálou styčnou skupinu týlu**, která se umísťuje v sestavě TVS přebírajícího týlu. Složení této skupiny bude záležet na stanoveném způsobu týlového zabezpečení a též na tom, zda bude předáván svaz nebo svazek. Nejvhodnější je pověřit touto funkcí dosavadního směrového důstojníka týlu, který zná situaci u odevzdávaného svazu nebo svazku, přidělit mu pomocníky z oboru zdravotnického a technického zabezpečení a skupinu vybavit dopravními prostředky, rádiovými stanicemi, spojovacími údaji, pomůckami pro utajení velení, topografickým materiálem a potřebnou odbornou dokumentací. Žádoucí je, aby k jednání se styčnými orgány nebylo třeba tlumočnicků. Hlavním úkolem orgánů stále styčné skupiny je zabezpečit součinnost a koordinaci při týlovém zabezpečení odevzdávaného svazu nebo svazku. Rozsah těchto úkolů bude dán i způsobem týlového zabezpečení po změně v podřízenosti. Skupina musí stále udržovat spojení se zastupcem velitele pro týl a s náčelníky druhých vojsk a služeb, kteří ji vysílali, aby je mohla včas informovat o týlové situaci odevzdávaného svazu nebo svazku. Stálá styčná skupina týlu musí též sledovat rozsah pomoci v týlovém zabezpečení poskytovaném spojeneckým frontem nebo svazem a musí napomáhat celému velení a řízení týlu. Činnost této skupiny je tedy velmi náročná a vyžaduje vysokou odbornost jejích orgánů, kterou je nutné zabezpečit i speciální přípravou v míru.

Z á v ě r

Převzetí a předání svazů a svazků do týlového zabezpečení zvyšuje složitost a náročnost změn v podřízenosti. Proto vždy zvážíme, zda je vůbec nutné předání a převzetí do týlového zabezpečení a zda nepostačuje jen **operativní (dočasně) podřízení**. Tento způsob můžeme použít při krátkodobé změně v podřízenosti. Operativní podřízení ulehčuje změny v podřízenosti v rámci spojeneckých vojsk, neboť odstraňuje vliv neunifikovaného materiálu a omezuje vliv specifických zvláštností a problémů zdravotnického a technického zabezpečení.

Nejde-li o krátkodobou změnu v podřízenosti, je nejvhodnější, aby přebírající velitel a jeho zástupce pro týl převzali svaz nebo svazek do týlového zabezpečení. Při změnách v podřízenosti v rámci spojeneckých vojsk je výhodné, aby neunifikovaným materiálem zásoboval dodavatelský nadřízený (vlastní) týl a ranění (nemocní) byli odsunováni do vlastní nemocniční základny.

Operační použití přebíraného svazu nebo svazku však nemůže být zdržováno převzetím a předáním do týlového zabezpečení a proto je nutné rozdělit celý proces na dvě části, na **operační a na komisionální (protokolární) převzetí a předání**. Operační předání a převzetí musí zabezpečit rychlé operační použití přebíraného svazu nebo svazku a jeho nepřetržitě týlové zabezpečení. Úkoly, které nemají bezprostřední vliv na týlové zabezpečení svazu nebo svazku v operaci,

je vhodné při operačním převzetí neřešit a uskutečnit je zpravidla až na konci operace při komisionálním předání, při plném respektování ustanovení materiálních a administrativních předpisů, zejména Všeob-26-6, SM-PHM-2 a Fin-1-2. Při nedostatku času k převzetí a předání je nejvýhodnější uskutečnit celý proces najednou.

Při operativním a operačním předání a převzetí je možné použít jen týlová souhrnná a odborná hlášení a zvláštní týlové dokumenty k tomuto procesu nezpracovávat. Komisionální (protokolární) předání a převzetí vyžaduje řádný protokol a příslušná hlášení, nařízená odbornými předpisy.

K zabezpečení součinnosti a řízení týlového zabezpečení svazu nebo svazku, který byl odevzdán do podřízenosti spojeneckému veliteli, je nutné, aby předávající zástupce velitele pro týl vyslal ke spojeneckému týlu stálou styčnou skupinu týlu. Odborná příprava orgánů této skupiny musí být zaměřena k získání znalostí o materiálních prostředcích a o organizaci a spojení týlu spojeneckých vojsk. Pozornost je nutné věnovat též jazykovým znalostem a pochopení zvyklostí v plánování a řízení týlu u spojeneckých vojsk. Za nejvhodnější formu přípravy těchto orgánů považují **zkušenou u týlu spojeneckých vojsk**. Celý proces těchto změn v podřízenosti by kromě toho usnadňovala určitá **unifikace a dvojjazyčná formalizace** týlových souhrnných a odborných hlášení. Vlastní zásobování by usnadňovalo jednotné označování materiálních prostředků.